

6. Мельник О.Г. Нетрадиційні методи матеріального стимулювання праці на підприємстві / О.Г.Мельник, Т.В.Меренюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - 2006. - № 12 (567). - С. 92-99.

7. Погорелова О.В. особливості матеріального стимулювання промислового підприємства в контексті євроінтеграції України / О.В. Погорелова, Н.М. Ришняк // Вісник хмельницького національного університету.

8. Шульга Г.Ю. Управління матеріальним стимулюванням персоналу промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.09.01; Харк. Держ. екон. ун-т / Г.Ю. Шульга. – Х., 2004. – С. 3.

Однорог М.А.

*кандидат економічних наук,
завідуючий економічного відділення,
Технологіко-економічний коледж*

Білоцерківського національного аграрного університету

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ В РЕГІОНАЛЬНОМУ АПК

Потенційні інвестори в сільськогосподарське виробництво повинні знати, що інвестиційна та фінансова діяльність всіх пов'язаних з нею підприємств характеризуються рядом особливостей, які не можна не враховувати при аналізі інвестиційних проектів в регіональному АПК.

До найбільш важливих причин, за якими формування потоків коштів в аграрному секторі слід розглядати в більш тісному зв'язку з технологічними процесами, ніж це необхідно в багатьох інших галузях належать:

- 1) прямий зв'язок виробництва з біологічними процесами;
- 2) необхідність просторового розподілу виробничих об'єктів по території з урахуванням ґрунтових характеристик, рельєфу та інших природнокліматичних характеристик;
- 3) використання продукції власного виробництва в якості ресурсів;
- 4) сезонність виробництва та пов'язаних з нею потоків вигод і витрат;
- 5) залежність розмірів витрат і надходжень від погодних умов;
- 6) необхідність узгодження інтересів працівників господарства з їх же інтересами як осіб, що проживають у сільській місцевості на території господарства [4, с. 55].

До наведеного списку можуть бути додані й інші особливості, характерні для окремих видів виробництв, наприклад, овочівництва відкритого ґрунту або відгодівлі худоби на пасовищах.

У «класичному варіанті» господарство набуває сировину, комплектуючі та інші витратні матеріали, а також оплачує послуги, необхідні для виробництва конкретного асортименту продукції [3, с. 82]. Відповідно, більша частина програмних продуктів, що використовуються при автоматизації розрахунків бізнес-планів, передбачає прямий зв'язок витрат з тим чи іншим видом продукції. Виручка визначається як добуток кількості виробленої продукції на ціну одиниці продукції, при цьому мається на увазі, що вся

вироблена продукція буде відвантажена покупцям і оплачена ними за певним графіком. Поняття «коефіцієнта товарності», що відображає необхідність використання частини виробленої продукції для внутрішнього споживання, не застосовується. Основна частина використовуваних ресурсів досить жорстко пов'язана з конкретним видом продукції, наприклад, витрата сировини, енергії та праці на виробництво електрочайників, видання журналу, доставку вантажу.

У сільськогосподарському виробництві маса ресурсів витрачається так, що їх розподіл за видами продукції може бути лише умовним. Наприклад, внесення гною або вапнування ґрунтів призначені для підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь. Ці витрати важко віднести тільки на одну з культур і тим більше на один вид продукції, особливо при вирощуванні багаторічних трав, які залежно від умов конкретного року можуть використовуватися на сіно, на зелений корм і т.п. [1, с. 19] Вироблене молоко частково використовується на вигоювання телят. Вся галузь кормовиробництва, на яку припадає значна частина витрат, як правило, повністю обслуговує виробництво продукції тваринництва. При цьому тільки формально можна поділити корми, використані для виробництва продукції, вирощування худоби на забій, на плем'я і на молоко. Більш того, виробництво кормів відбувається в одному календарному році, їх використання розподіляється по місяцях стійлового періоду на два календарних роки, а вирощена продукція (наприклад, племінна худоба) може бути реалізована значно пізніше.

У зв'язку з цим використання звичайних схем побудови розрахунків для проектів в регіональному АПК стикається з низкою додаткових проблем [5, с. 56]. Коли зміни в технологіях сільськогосподарського виробництва необхідно відобразити у формі змін грошових потоків витрат і виручки, то, як правило, типові схеми вимагають спеціальних додаткових «налаштувань», що відбивають специфіку АПК.

Відзначимо також, що для сільськогосподарського виробництва, в якому витрати та отримання продукції сильно пов'язані з сезонністю і погодними умовами, аналіз ризиків і підбір схем фінансування вимагають особливого підходу.

Так, звичайно аналіз ризиків зосереджений на показниках ефективності. Аналітики вивчають вплив зміни різних факторів (цін, рівня продуктивності праці та обладнання, обсягів виробництва і продажів, затримок з реалізацією проекту) на зміну даного показника ефекту. У такому випадку вплив погодних умов порівняно невеликий, оскільки, як відомо, несприятливі умови чергуються з більш сприятливими. Якщо при одних умовах (гірше середніх багаторічних) витрати зростають або обсяг виробництва знижується, то при інших може виникати економія витрат або підвищення врожайності [2, с. 182]. В середньому розмір очікуваного прибутку (збитку) коливається в певному діапазоні.

При аналізі інвестиційних проектів в регіональному АПК важливо паралельно проводити аналіз ризиків втрати ефективності та ризиків порушення умов фінансової реалізованості. Крім того, при аналізі проектів в

АПК особливо важливо враховувати вплив інвестиційної діяльності на діюче виробництво. При цьому важливо відстежувати викликані реалізацією проекту зміни не тільки у фінансово-збутовій діяльності, а й в інвестиційній та фінансовій. Наприклад, відмова від капітального ремонту зношеної техніки, викликана придбанням нової, є важливою для господарства економією. Отримання довгострокового кредиту на реалізацію проекту, включаючи збільшення запасу оборотних коштів, може зняти необхідність пошуку окремих короткострокових кредитів для закупівлі насіння, добрив і т.п.

Найпростішим і мінімальним критерієм фінансової реалізованості проекту є позитивність накопиченого сальдо на кожному кроці розрахунку. Для перевірки необхідно для кожного періоду (кроку розрахунку) життєвого циклу проекту розрахувати значення сальдо грошових потоків за всіма видами діяльності (тобто чисті вигоди в ситуації «з проектом») [6, с. 7]. Якщо сальдо на певному етапі негативно, то це означає, що на даний час притоки грошових коштів не покривають усіх необхідних витрат. У цьому випадку для продовження діяльності господарству буде необхідно витратити раніше накопичених коштів. Якщо ж і цих коштів не вистачає для виконання всіх зобов'язань, для закупівлі сировини, матеріалів, комплектуючих, запасних частин, енергії та послуг і т.д., то, отже, проект не може бути доведений до кінця так, як це відображено у розрахунках. Необхідний перегляд проекту, пошук способів зробити його фінансово реалізованим, щоб в кожний момент часу були кошти для здійснення всіх необхідних у цей період витрат.

Реально вимоги фінансової реалізованості (здійсненості) є більш жорсткими. Для впевненості в тому, що проект у фінансовому відношенні дійсно стійкий, необхідно перевіряти цілий комплекс показників: ліквідність, платоспроможність, співвідношення власних і позикових коштів та ін. Ці розрахунки повинні давати оцінку фінансового стану господарства на перспективу по кожному періоду життєвого циклу проекту.

Список використаних джерел:

1. Артиш В. І. Особливості органічного агровиробництва в концепції сталого розвитку АПК України / В. І. Артиш // Економіка України. – 2012. – № 7. – С. 19–23.
2. Білоусько Я.К. Дослідження інноваційно–інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери / Я. К. Білоусько, В. Л. Товстопят // Економіка АПК. – 2011. – № 10. – С. 182–184.
3. Вацька М. В. Інвестування розвитку фермерських господарств / М. В. Вацька // Економіка АПК. – 2010. – № 10. – С. 82–86.
4. Кісіль М. І. Теоретико-методологічні та практичні аспекти формування ефективності інвестицій фермерських господарств / М. І. Кісіль // Економіка АПК. – 2012. – № 7. – С. 55–62.
5. Кропивко М. Особливості формування джерел інвестицій господарств населення / М. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 10. – С. 56–59.
6. Саблук П. Стан і перспективи розвитку агропромислового комплексу України / П. Саблук // Економіка АПК. – 2008. – № 12. – С. 4–18.